

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat Kurum** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN
Van Milletvekili

Su canlı yaşamının ve ekolojik sistemin en önemli maddesidir. Ancak neoliberal politikalar ve küresel ısınma etkisiyle birçok canlının yanı sıra insanların temiz ve güvenilir suya erişim sorunu yaşandığı bir tarihsel dönemden geçiyoruz. Dünyada 2,1 milyar insanın temiz ve güvenilir içme suyuna erişimde sorun yaşadığı, su kaynaklarının adil bölüşülmediği, suyun bölüşümde adaletsizlik yaşandığı görülmektedir. Son yarım yüzyıl içerisinde gittikçe artan oranda paralı hale getirilen içme suyuna ek olarak dünyanın birçok yerinde kullanım suyunun da piyasalaştırıldığı bir düzen kuruldu. Bu düzende temel yaklaşım, toplumsal ihtiyaç olmaktan öte suyun bir meta olarak rant alanına dönüşmesi olmuştur. Türkiye’de ise son çeyrek asırda içme ve kullanma suyunun hızlı bir şekilde piyasalaştırıldığı, toplumsal ihtiyaçlardan öte gittikçe artan oranda su tekellerinin ihtiyaçları doğrultusunda bir genel politika yürütüldüğü ifade edilebilir. Baraj yapımları, su ve hıfzıssıhha hizmetlerinin özelleştirilmesi, betonlaşma, mega projeler, ve benzeri gelişmeler ekonomik rekabetin kaçınılmaz bir sonucu olarak su hakkını ihlal edecek şekilde yayılıyor. Geline aşamada insanlık tarihi boyunca yaşam taşıyan ırmaklar, bugün kimyasal ve biyolojik atıkların dolaşıma sokulduğu damarlara dönüşüyor. Sanayileşme ve kar hırsı canlı yaşamının önceliğini ortadan kaldırırken su hakkının ihlaline de yol açıyor. Ortaya çıkan piyasası ve toplum için kısıtlayıcı bu duruma karşı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 2010’da “Su ve hıfzıssıhha hakkı bir insan hakkıdır, diğer bütün insan hakları ile eşittir, yani yasal olarak

uygulanabilir ve ihlal edildiği takdirde yargı yolu açılabilir.” kararını aldı ve gecikmeli de olsa Türkiye de bu kararı kabul etti.

Bu kapsamda;

- 1) Türkiye genelinde atıl duruma gelmiş veya kullanılamaz durumda olan baraj sayısı kaçtır. Bu barajların bölgesel dağılımı nasıldır? Türkiye genelinde yapımı devam eden baraj ve hidro-elektrik santrali (HES) sayısı kaçtır. Bunların bölgesel dağılımı nasıldır?
- 2) Türkiye’de temiz ve erişilebilir suya etkin bir şekilde ulaşamayan nüfus oranı nedir?
- 3) 2018 yılında su faturasını ödeyemediği için suyu kesilen hane sayısı kaçtır? Ön ödemeli su sayacı uygulaması hangi illerde uygulanmaktadır? Su parası ödeyemeyenler hakkında bir çalışma yapılmakta mıdır?
- 4) 2018 yılında gerekli tedbirler alınmadığı için tıbbi, kimyasal ve sanayi atıklarının karıştığı su kaynağı miktarı hakkında bir araştırma yapılmış mıdır?
- 5) Türkiye iç sularında suda yaşam çeşitliliğinin azaldığına ilişkin bir araştırma yapılmış mıdır?
- 6) 2019 yılı itibariyle içme suyu sorunu yaşayan yerleşim birimi sayısı kaçtır ve bu yerleşim yerlerinde toplam kaç kişi yaşamaktadır.
- 7) GAP kapsamında kurulan barajlar nedeniyle gerek sular altında kalan gerekse su akışının değiştirilmesi veya azaltılması nedeniyle yerinden olan nüfus sayısı hakkında bir araştırma yapılmış mıdır?
- 8) Türkiye’de su şirketlerinin cari büyüklüğü nedir? Bu şirketler nasıl denetlenmektedir? 2018 yılı içerisinde bu şirketlere uygulanan yaptırımlar nelerdir?
- 9) 2017 yılı Sayıştay Raporlarına göre su ticaretinden kar geliri elde eden belediye sayısı kaçtır?